

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Viite: HE 2/2026

3.3.2026

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI JULKISISTA HANKINNOISTA JA KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUKSISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Keskuskauppakamari kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon asiasta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Keskuskauppakamari pitää hallituksen esityksen tavoitteita julkisten hankintojen tehokkuuden lisäämisestä, kustannussäästöistä sekä laadukkaiden julkisten palveluiden turvaamisesta hyvinä ja kannatettavina. Julkisten hankintojen volyymi on arviolta noin 38 miljardia euroa vuosittain. Jo muutaman prosentin tehostaminen hankinnoissa voisi KKV:n mukaan tuoda satojen miljoonien säästöt.

Hankinnoissa tulee olla kyse verorahojen mahdollisimman tehokkaasta käytöstä, jota kilpailu edistää. Yleisesti kilpailu johtaa alempiin hintoihin sekä laadukkaampiin palveluihin. Kilpailu kannustaa yrityksiä kehittämään ja innovoimaan tehokkaampia ja innovatiivisempia ratkaisuja.

Kyse on myös kasvusta ja elinvoimasta eri puolilla maata. Julkisomisteisten yhtiöiden ei pidä tukahduttaa markkinoita. Kilpailuasetelman julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välillä on oltava tasapuolinen ja reilu.

Nykyisin tasapuolisuus ei toteudu. Kunnat ja hyvinvointialueet tekevät kilpailuttamatta hankintoja omilta inhouse-yhtiöiltään, eivätkä yksityiset yritykset pääse reilulla tavalla kilpailuun mukaan. On myös ongelmallista, että inhouse-yhtiöt eivät täydennä markkinapuutteita vaan toimivat laajasti sellaisilla toimialoilla, joilla on toimiva markkina olemassa. Tällaisia toimialoja ovat muun muassa taloushallinto, ICT, pesulapalvelut ja ruokahuolto.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan hallituksen esitys hankintalain uudistamiseksi edistää kilpailua sekä vahvistaa markkinoiden ja yritysten toimintaedellytyksiä. Hallituksen esitys on oikean suuntainen askel kohti vaikuttavampia ja tehokkaampia hankintoja, joilla on mahdollista säästää merkittäviä määriä veronmaksajien rahoja.

KILPAILUN VÄHÄISYYS JULKISISSA HANKINNOISSA

Keskuskauppakamari kannattaa esityksiä markkinakartoituksen ja hankinnan valmistelun sääntöjen tarkentamisesta, esitystä kilpailun uusimisesta yhden tarjouksen tilanteissa, esityksiä liittyen hankintamallin soveltuvuuden arviointiin sekä hankintojen jakamista osiin.

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00101 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan kilpailun lisäämisessä on katsottava ensi vaiheen muutuskustannuksia pidemmälle. Julkisissa hankinnoissa on merkittävä puute kilpailusta. Esitetyillä hankintalain muutoksilla on saavutettavissa mittavia säästöjä. Osassa tapauksista säästöt ovat nopeampia, osassa säästöt tulevat viiveellä, kun markkina kehittyy.

Markkinakartoitus

Hallituksen esityksessä tarkennetaan markkinakartoitusta ja hankinnan valmisteluun osallistumista koskevia sääntöjä sekä kannustetaan hankintayksiköitä markkinakartoituksen nykyistä laajempaan käyttöön hankinnan valmistelussa. Markkinakartoituksen toteuttaminen olisi edelleen vapaaehtoista yli kymmenen miljoonan euron hankintoja lukuun ottamatta, mutta sen käyttöä hankinnan huolellisessa suunnittelussa korostettaisiin.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä markkinakartoituksen ja markkinavuoropuhelun roolien vahvistamista. Kuntien ja hyvinvointialueiden tulisi kartoittaa alueensa markkinat ja yritys rakenne, ja toimia markkinoilla vain perustellusti. Esityksen raja markkinakartoituksen pakollisuudelle (10 miljoonaa euroa) on liian korkea. Markkinavuoropuhelun tulisi sisältyä pienempiinkin hankintoihin.

Velvoite kilpailutuksen uusimiseen

Esityksessä hankintalakiin asetettaisiin lähtökohtainen velvoite kilpailutuksen uusimiseen, jos EU-kynnysarvon ylittävässä, avoimella menettelyllä toteutetussa kilpailutuksessa on saatu vain yksi tarjous. Tästä voitaisiin poiketa vain erityisen painavasta syystä. Lisäksi kilpailutuksen kokonaistaloudellisesta edullisuudesta tulee varmistua.

Keskuskauppakamari kannattaa esitystä yhden tarjousten kilpailutusten uusimisvelvoitteesta. Hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa esitetään useampia viittauksia tutkimuksiin ja kansainvälisiin selvityksiin, jotka osoittavat tarjousten määrän alentavan hintoja ja synnyttävän säästöjä.

Hankinnan jakaminen osiin

Esityksessä hankintalain 75 §:ssä säädettäisiin, että EU-kynnysarvon ylittävä hankinta voitaisiin olla jakamatta osiin vain erityisistä syistä. Jakamalla hankintoja pienempiin eriin mahdollistettaisiin myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin. EU-kynnysarvon alle jäävissä kansallisissa hankinnoissa säilytettäisiin nykytila ja hankintojen jakaminen olisi edelleen vapaaehtoista.

Keskuskauppakamari kannattaa esitystä hankintojen jakamisesta osiin. Jotta kilpailun edistämisen hyödyt toteutuvat täysimittaisesti, on pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia osallistua kilpailutuksiin parannettava. Hankintojen jakaminen osiin estää yksityisten monopolien syntymistä ja lisää alueiden elinvoimaa.

SIDOSYKSIKÖITÄ KOSKEVA SÄÄNTELY

Esityksessä esitetään parannettavaksi julkisen sektorin ja julkisten hankintojen tehokkuutta sekä vahvistettavaksi alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä rajaamalla julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa sidosyksiköissä sellaisia tukipalveluita, joissa on olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa. Hankintayksiköiden mahdollisuuksia kiertää hankintalakea sidosyksiköiden avulla rajoitetaan rajaamalla sidosyksiköiden käyttämistä asettamalla 10 prosentin vähimmäisomistusta koskeva vaatimus.

Keskuskauppakamari kannattaa esitystä sidosyksiköiden 10 prosentin vähimmäisomistussuosuuden vaatimusta. Muutos avaisi markkinoita ja kilpailua ja parantaisi siten julkisen sektorin tehokkuutta sekä vahvistaisi alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä. Sidosyksiköiden käyttö on laajentunut merkittävästi varsin lyhyessä ajassa, mikä on heikentänyt kilpailua ja yksityisten yritysten ja yrittäjien toimintaedellytyksiä. Keskuskauppakamari kannattaa jätehuoltoon liittyvää poikkeusta, josta on tarkoitus säätää jätelain uudistamisen yhteydessä.

LOPUKSI

Keskuskauppakamari tunnistaa, että hankintalaki on monille yrityksille monimutkainen ja kilpailutukset raskaita, mikä vaikuttaa kilpailuun ja tarjousten määrään. Käsittelyssä oleva esitys ei varsinaisesti kevennä tai helpota kilpailutuksia. Keskuskauppakamari esittää, että kilpailutuksiin liittyvää sääntelyä kevennetään ja yksinkertaistetaan jatkotyössä.

Toiseksi Keskuskauppakamari esittää, että hankintojen kustannusten läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta vahvistetaan edelleen tulevaisuudessa. Hankintoja on tehtävä tietoon ja tehokkuuteen perustuen, jotta verorahojen käyttö tehostuu.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Johanna Sipola
Varatoimitusjohtaja

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00101 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi